

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II informacyjny

Ew/4 Nr. 4703 /II

Wodzy

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

7246 J5 aa
Poczta polowa 53 16. lutego 1921
1920 P.P.

W

W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu Attache Wojsk. P. P. w Bernie z dnia 11/I 1921. roku Nr. 2393/R.W. o " sytuacji wewnętrznej socjalizmu włoskiego.

1 załącznik:

Otrzymują:
Gen. Adjut. Nacz. Wodza.
M. S. Wojsk. Oddz. II. Sztabu
M. S. Zagr. Of. łączn.

w. z. Szefa Oddz. II:

Za zgodność:

Przeździecki m. p.

Pr. Sztabu Gen.

Sobczanski

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L: Dz. 7246 J5 dnia 18/ I 1921 r.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Berno, dnia 11 Stycznia 1921r.-

ATTACHE WOJSKOWY
PRZY POSELSTWIE POLSKIM W BERNIE

POUFNE

L. 2393. RW.

Do NACZELNEGO DOWODZTWA W.P. na siebie Serrati grozy
 oburzenia Oddział II Sztabu Generalnego. torów, w formie est
 trego listu otwartego, w Poczta Polowa 53.-raktuje go na
 równi z Turatim etc.. za "zdrajcę proletariatu". W odpowie-
 Poselstwo Polskie w Bernie, komunikuje nam następujące =

Sytuacja wewnętrzna gdzie podobno zdołał się wytkosować i uzyskać złagodzenie
Socjalizmu włoskiego. Cały socjalizm włoski stoi dziś całkowicie pod zna-
 kiem zbierającego się wkrótce do Viareggio kongresu pow-
 szechnego partji. Na kongresie tym ma nareszcie być przed-
 łożone do publicznej wiadomości sprawozdanie z podróży de-
 legatów włoskich na Sierpniowy kongres do Moskwy. Sprawo-
 zdanie to, pomimo oburzenia ogólnego, tak długo kazało na
 siebie czekać ze względu na różnorodność zapatrywań człon-
 ków delegacji, co uniemożliwiało ustalenie wspólnego tekstu.
 To też dziś, text ten będzie prawdopodobnie bardzo mało
 znaczący, a zato pojedynczy delegaci w prywatnych odpisach
 własne swoje spostrzeżenia przedłożą = niewątpliwie jednak
 sprawa wywoła ostrą dyskusję nad sprawą Rosji wogóle. Po-
 zatem głównym zadaniem kongresu będzie zajęcie stanowiska
 wobec warunków III Międzynarodówki (t.z. 21 punktów), któ-
 re żądają wykluczenia z partji umiarkowanych elementów. W
 tej kwestji staną do walki trzy odłamy, które się zaraz
 po powrocie delegacji z Moskwy, w końsu Września z.r. zary-
 sowały = z jednej strony t.z. reformiści (Turati, Treves,
 Modigliani etc..), których wykluczenia z partji żąda Mosk-
 wa, - z drugiej strony skrajni komunisti (Bombacci, Genna-
 ri, Graziadei etc..) gotowi ślepo słuchać płynących z opa-
 Moskwy rozkazów, - a między nimi Serrati, który przede-
 wszystkim jedność partji chce utrzymać i w tym celu got'ow
 jest do małych ustępstw w obu kierunkach. Za to swoje

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

58

pojednawcze stanowisko sciągnął na siebie Serrati gromy
skrajnych komunistów. W ten sposób tak radykalnego
oburzenia ze strony moskiewskich dyktatorów, w formie ost
trego listu otwartego, w którym Zinowjew traktuje go na
równi z Turatim etc.. za "zdrajcęproletariatu". W odpowie
dzi na to Serrati sam niezwłocznie do Moskwy pojechał,
gdzie podobno zdołał się wytłomaczyć i uzyskać złagodzenie
warunków dla Włoch wobec ich specjalnego położenia = argu
mentacja jego miała polegać na tem, że włoska partja w swym
dzisiejszym składzie i tak jest skrajnie komunistyczną w
porównaniu do dotychczasowych partji innych krajów i że
nie warto wobec tego jej osłabiać dla drobnych formalnych
kwestji, co niechybnie by nastąpiło w razie wyklu
czenia tak zasłużonych i popularnych członków jak Turati.
Czy otrzymał aprobatę, czy też nie, ujawni się dopiero na
kongresie, w każdym razie jeżeli nie otrzymał jej, to go
tuje się on do walki na własną rękę i wbrew Moskwie, gdyż
według dzis otrzymanych wiadomości miał on dojść do zu
pełnego porozumienia z Turatim i ustalić wspólny program
na zbliżający się kongres. Nie ulega więc wątpliwości,
że Serati będzie na nim miał większość, szczególnie że
dotychczasowe wybory delegatów na Kongres wykazują bez
względną przewagę stronników Serratiego. Także po tej
samej stronie stanie niezawodnie olbrzymia organizacja
"Confederazione Generale del Lavoro" sądząc z ostatniego
publicznego jej sekretarza Baldesi'ego, który powiedział
że rewolucja na modłę rosyjską bezwarunkowo nie może być
we Włoszech stosowną. Tak więc żądana przez Moskwę "epu
razione" czyli wykluczenie z partji reformistów, prawdo
podobnie nie będzie miało nawet charakteru poważnego roz
sąd nie wielu zwolenników porządku, którzy jej zarzucali

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

łamu, ale ograniczy się do opadnięcia zbyt licznej grupy skrajnych komunistów. W tem stanowisku tak radykalnego dotychczas, socjalizmu włoskiego, nie należy się dopatrywać cech umiarkowania = olbrzymi w ostatnim czasie wzrost wpływów socjalistów we Włoszech na ogólny bieg wypadków w kraju, rzeczywista siła jakiej dowody dali w wyborach, tak parlamentarnych jak komunalnych, przekonały ich że wkrótce na drodze zupełnie legalnej będą mogli osiągnąć to, o co w innych krajach socjalizm krwawe musi staczać walki, i że wkrótce będą mogli legalnie po ster rządów sięgnąć, bez pogrążania kraju całego w to piekło anarchi i dezorganizacji, w jakim się dziś Rosja znajduje. Do możliwości tej socjalisci włoscy całą siłą się przygotowują = jest projekt by z czasem rządu Giolittiego zastąpić przez gabinet Nittiego, w którym socjalisci przodujący by zajęli miejsce = w tej myśli odbywają się w Rzymie wciąż narady między Nittim z jednej strony, a Turatim, Modiglianem i Treves z drugiej strony, a bierze w nich udział i Musatti, właściwy kierownik polityki zagranicznej socjalistów, który jednak dotychczas do skrajnej frakcji należał. Projekta te podobno są popierane przez wpływy niemieckie. Nie jest wykluczonem że gabinet taki, w razie przeprowadzenia nowych wyborów przy udziale kobiet, t. j. setek tysięcy robotnic fabrycznych znalazłyby nawet większość = tak bardzo w ostatnich czasach wzmocnili socjalisci swe stanowisko w szerokich sferach robotniczych i chłopskich na koszt partji ludowej, która dzięki swej niezgrabnej polityce lawirującej między socjalistami a konserwatystami, utraciła sympatję bardzo wielu zwolenników, odpadło od niej wielu zwolenników porządku, którzy jej zarzucali

PLIUSDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nie dosyć przychylnie rządowi stanowisko, a także i włosian gdyż nie zdołali nic zrobić w kierunku agrarnej reformy. To też z różnych stron Włoch, coraz częściej nadchodzą wiadomości, że tak zwane "Leghe Agrarie" tłumnie przechodzą od P.P. do P.S.I. i gremialnie się zapisują do konfederacji pracy, socjaliści bowiem już w parlamencie postawili swój jasno określony program agrarny, polega on na wywłaszczeniu wielkiej własności na rzecz państwa, i prowadzeniu jej nadal, jako kooperatywy tych wszystkich, którzy na niej pracowali, własność zaś włosciańska ma pozostać nienaruszoną, zgodni oni są tu zupełnie z nowym programem agrarnym Moskiewskich komunistów, który na skutek złych w Rosji poczynionych doświadczeń z chłopami, pozostawia nietkniętą własność chłopską, tą nową ewolucję widzimy już w ostatnich publikacjach Marchlewskiego o sprawie agrarnej (v. Czasopismo "Międzynarodówka Komunistyczna" Nr. 12) i w programie przyjętym przez ostatni zjazd komunistów niemieckich przed kilku tygodniami.

Wzrost swego znaczenia i wpływów w ostatnim czasie, zawdzięczają socjaliści włoscy także licznym represjom i bardziej "reakcyjnej" polityce Giolittiego = w ostatnich miesiącach, po zupełnej apatii jaką swego czasu rząd okazał wobec zajęcia fabryk przez robotników, rozpoczęła policja znacznie ostrzej występować wobec burzycieli porządku publicznego, w Listopadzie dokonano masowych aresztowań wśród przewodców partii anarchistycznej, która we Włoszech jest najskrajniejszym odłamek komunistów = w Grudniu zaczęto masowo aresztować cudzoziemskich agitatorów, w tem całe gniazdo komunistów węgierskich w Bolonji, wielu Hiszpanów w Genui i znaczną ilość rosyjskich bolszewików. We wszystkich

represjach, organom bezpieczeństwa pomaga stowarzyszenie patriotyczne stworzone przez Musoli'ego pod nazwą "Fascio dei Combatenti", ci t.zw. Fascisti w wielu wypadkach pomagają rzeczywiście do poskromienia dotąd zwykle we Włoszech bezkarnych burzycieli porządku publicznego, często jeđnak na własną rękę starają się terroryzować rewolucyjnie usposobioną ludność, odnosząc w ten skutek, wprost przeciwny od zamierzonego.

Rząd w ostatnim miesiącu też wśród mas dużo popularności utracił dzięki niefortunnej ustawie o podniesieniu ceny chleba. Rząd, który we Włoszech kilka miliardów dopłacać musi do kosztów importowanej mąki, ze względu na ciężkie położenie finansowe Państwa pragnął już wydatków tych się pozbyć przez podniesienie cen chleba do rzeczywistych kosztów jego produkcji i w tym celu wniósł projekt ustawy do izby. Przez gwałtowną opozycję i obstrukcję zdołali socjalisci ten w kraju niezmiernie niepopularny projekt unicestwić, zyskując w ten sposób nowe laury, jako obrońcy ucisnionego ludu, przed wyzyskiem burżuazyjnego rządu.

Również nadzwyczaj nietaktownie postępuje obecnie rząd włoski wobec robotników metalurgicznych. Jak wiadomo zajęcie wszystkich fabryk przez tych ostatnich, które miało miejsce we Wrzesniu z.r. zakończyło się obietnicą rządu że organizacjom robotniczym będzie przyznany udział w administracji zakładów przemysłowych, do dziś dnia jeđnak rząd pomimo ciągłych i energicznych domagań ze strony socjalistów nie wniósł żadnego projektu ustawy w tym kierunku i zgoła nic nie uczynił by swej obietnicy dotrzymać, powodując wciąż wzrastające oburzenie w kołach interesowanych robotników, gdzie coraz częściej już się odzywają głosy

o konieczności zastosowania ponownie gwałtownych środków wobec perfidji rządu. Wzrzenie ta jednak tym razem nie ogranicza się jedynie do przemysłu żelaznego, ale rozciąga się coraz bardziej na inne gałęzie= związek robotników przemysłu włókiennego podobno postanowił już w blizkim czasie przystąpić do zajęcia zakładów i wszelkie już w tym kierunku robi przygotowania t. j. wybiera ~~wybiera~~ odpowiednich majstrów, którzyby przy braku inżynierów zapewnili robotnikom dalszy normalny bieg produkcji. Podobny nastrój panuje w przemyśle obuwia, związek robotników transportowych także się przygotowuje do akcji, a kolejarze zdecydowali już ostatecznie przejęcie przez nich linii kolejowych drugorzędnych, które we Włoszech są wszędzie prywatną własnością akcyjnych towarzystw. Wobec tego stanu umysłów we wszystkich gałęziach przemysłu, Generalna Konfederacja Pracy, która jest związkiem wszystkich włoskich syndykatów robotniczych, temi dniami zwołała powszechny zjazd dla powzięcia ostatecznych decyzji co do możliwości, w chwili obecnej, przejęcia przez robotników wszystkich przemysłowych w kraju i co do szans powodzenia takiej akcji

Stoimy dziś we Włoszech w przededniu olbrzymiego ruchu ekonomiczno-politycznego, który stoi w ścisłym związku z międzynarodową agitacją komunistyczną i z przygotowującym się na wiosnę rewolucyjnym ruchem. We Włoszech narazie jeszcze wszystko się odbywa w ukryciu wobec blizkiej daty przyszłego kongresu, który ostatecznie zadecyduje w jakim kierunku ruch cały pójdzie, dziś trudno to przewidzieć, za dwa tygodnie wynik kongresu ostateczną da odpowiedź.

Ostrowski
Rotmistrz i Attaché Wojskowy P.P.

